אורות השבת

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

גליון מס' 996

עורך
הרב עוזיאל אדרי

פרשת השבוע
תולדות

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

דבר העורך

להפוך את הרע לטוב

'ואלה תולדות יצחק' (כה, יט), כתב **רש"י** יעקב ועשיו האמורים בפרשה. מבאר **רבי צבי הירש מזידיצ'וב** זיע"א עיקר התענוג והשמחה למעלה הוא מזה שיש מצב של בחירה בעולם בין טוב לרע "יעקב ועשיו האמורים בפרשה". אומר **הרבי הריי"צ** יעקב ועשיו הם שני עולמות, עשיו "איש שדה"כל הווייתו היא "גשמיות", לעומתו יעקב "איש תם יושב אהלים"מסמל את "הרוחניות", כל תענוגו בחיים לימוד התורה. יש בכל אדם "יעקב ועשיו - הנפש האלוקית והנפש הבהמית", והם במאבק תמידי לכבוש את האדם. אומר **הרבי** הנשמה ירדה לעולם כדי להפוך את הרע לטוב, מטרת בריאתו של עשיו והרע, שיהודי יהפוך אותו לאור וטוב. בפועל ובגלוי עשיו מנגד לקדושה, אך בפנימיותו ובאמיתת מהותו הוא טוב, שהרי גם עשיו הוא "תולדות יצחק".

הברכת שבת שלום ומבורך
הרב עוזיאל אדרי
רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק "שבטי ישראל"שכונה יא"באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדוייק לבאר-שבע	יום א' ג' כסלו (27.11.22)	יום ב' ד' כסלו (28.11.22)	יום ג' ה' כסלו (29.11.22)	יום ד' ו' כסלו (30.11.22)	יום ה' ז' כסלו (1.12.22)	יום ו' ח' כסלו (2.12.22)	שבת קודש ט' כסלו (3.12.22)
עלות השחר	5:12	5:13	5:14	5:15	5:16	5:17	5:18
זמן טלית ותפילין	5:18	5:19	5:20	5:21	5:22	5:23	5:24
זריחה - הנץ החמה	6:22	6:23	6:24	6:24	6:25	6:26	6:27
סו"ז ק"ש לדעת מג"א	8:20	8:21	8:21	8:22	8:23	8:23	8:24
סו"ז ק"ש להתניא וחגר"א	8:51	8:52	8:53	8:53	8:54	8:54	8:55
סו"ז ברכות ק"ש	9:44	9:44	9:45	9:45	9:46	9:46	9:47
חצות יום ולילה	11:28	11:28	11:29	11:29	11:30	11:30	11:31
מנחה גדולה	11:59	11:59	12:00	12:00	12:00	12:01	12:01
פלג המנחה	15:48	15:48	15:48	15:48	15:48	15:48	15:48
שקיעה	16:41	16:41	16:40	16:40	16:40	16:40	16:40
צאת הכוכבים	16:54	16:53	16:53	16:53	16:53	16:53	16:53

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	תולדות
הפטרה:	משא דבר
כניסת השבת:	16:21
יציאת השבת:	17:12
רבנו תם:	17:45

"ברכת הלבנה"
החל מיום חמישי בערב ד' כסלו
סוף זמנה יום רביעי בערב י"ג כסלו כל הלילה.

דבר רב העיר שליט"א

כוחה של אמא

וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת ה'
(בראשית כה, כב)

ויתרוצצו: רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרכס לצאת. עוברת על פתחי עבודת כוכבים, עשיו מפרכס לצאת.
למה זה אנכי: מתאוה ומתפללת על הריון
(רש"י)

אחרי שנים רבות של עקרות, זוכה רבקה אמנו להריון. אך משהבחינה שהעובר השוכן בקרבה פוסח הוא על שני הסעיפים, לא רצתה בו ואמרה 'למה זה אנכי - מתאוה ומתפללת להריון', שכן מוטב היה שלא יוולד כלל. עד שגילה לה שֵׁם ברוח קודשו 'שני גויים בבטנך' - האחד ילך לרשעו והשני ילך לתומו, ובזה נחה דעתה במקצת. ושוב אנו מוצאים חרדה זו אצל רבקה בלשון חדה ונוקבת, עת הגיע בנה יעקב לפרקו והיא מתאוננת בפני יצחק: 'קצתי בחיי (מאשתי בחיי - רש"י) מבנות חת, אם לוקח יעקב מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים' (בראשית כז, מ). כלומר טוב מותי מחיי, אם לוקח יעקב אשה אשר עלולה לפגום בשלמותו ולקעקע את יסודות החינוך של צאצאיו. ואכן לנוכח דברים אלו היוצאים מפי אמה של מלכות, לא נותר לנו אלא ללמוד, כיצד צריכה כל אם בישראל להתייחס לגורל חינוך בניה!

ובאמת לכשנתבונן בכמה מאמרי חז"ל נראה, שאמנם עול חינוך הבנים מוטל בעיקר על האב, מכל מקום את 'היסודות' לחינוכם נוטעת האם בשורש נפשם. ועל כן, תוצאות החינוך - לטוב או לרע, תלויים בעיקר בה.

ראשית בזה, יש לנו לכוון מבטינו לדברי הגמ' (יומא פב, א): 'ההיא עוברה דארחא (אותה מעוברת שהריחה מאכל ביום הכיפורים ורצתה לאכול ממנו), אתו לקמיה דרבי אמר להו זילו לחושו לה דיומי דכיפורי הוא. לחוש לה ואילחישא (שמעה ונמנעה מלאוכלו), קרי עליה בטרם אצורך מבטן ידעתיך (ירמיה א, ה), נפק מינה רבי יוחנן. וההיא עוברה דארחא, אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו זילו לחושו לה, ולא אילחישא, קרי עליה זרו מרחם (תהלים נח, ד), נפק מינה שבתאי אצרי פירי (שהיה רשע גדול והפקיע שערים בימי הבצורת), עכ"ל.

וכמה נוראים הם בזה דברי התוס' (חגיגה טו, א ד"ה שובו) בשם תלמוד ירושלמי, אודות הגורם לכפירתו של אלישע אחֵר (אשר כידוע היה רבו של רבי מאיר) עד ליציאתו לתרבות רעה, וז"ל: 'ורבי נתן אומר, כשהיתה אמו (של אלישע אחֵר) מעוברת עברה לפני בית של עבודה זרה והריחה מאותו המין ואכלה, והיה אותו המין מפעפע בגופה כארס של עכנא', עי"ש.

ויש להעיר על שני המאמרים הללו, שהרי רבי יוחנן וריש לקיש העידו על עצמם: אנן לא זכינן לאורייתא אלא בגין דרחמינן אצבעתיה דרבי מן גולגיקין דידיה' (רבי יוחנן וריש לקיש שניהם אמרו לא זכינו לתורה אלא משום שראינו אצבעו של רבי יוצא משרוולו), כמבואר בירושלמי (ביצה ה, ב). וזה סתירה לכאורה לדברי הגמ' יומא הנ"ל, שבזכות קדושת אמו יצא רבי יוחנן. ולעומתו, ידוע מאמר רבותינו בתלמוד ירושלמי (חגיגה ב, א) אודות ארבעה שנכנסו לפרדס, והיחיד שקיצץ בנטיעות הוא אלישע אחֵר, עי"ש. הרי שבגלל קושיות ושיבוש הדעת, יצא לתרבות רעה. וזה סתירה לכאורה לדברי התוס' הנ"ל, שמחמת רשעות אמו יצא אלישע אחֵר.

ברם יש ליישב בפשיטות, שהכל תלוי 'ביסודות' שהאמא מטביעה בשורש נפשו של הבן. והיינו שעם יסודות הקדושה שהיו חבויים ברבי יוחנן, שוב לא יפלא כיצד אפילו 'ראיית אצבע' של רבי, יש בה כדי לחולל בקרבו סערה של השתוקקות אשר גרמה לכל גדלותו בתורה. שכן מטען דליק, די לו בזיק קטן כדי להציתו. אך לעומתו אלישע אחֵר אשר 'ארס של עכנא' מפעפע בתוכו, די בקושיא אחת כדי לגרום למפלתו הרוחנית. תדע, שרבים מבני דורו של רבי ראו את זיו פניו (ולא רק את אצבעו), אך לא יצא מהם 'רבי יוחנן'! וכמו כן, ארבעה נכנסו לפרדס וכולם התמודדו עם אותן קושיות, ורק אלישע אחֵר פרש מהם ויצא לתרבות רעה, והבן.

ובזה אמרתי לחדש ביאור נפלא בדברי הגמ' (חגיגה טו, ב), אודות דינו של אלישע אחֵר. דהנה מבואר שם, שלאחר פטירתו של אלישע אחֵר סירבו בבית דין של מעלה לדון אותו

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

אורות הפרשה

התורה מאירה ופוקחת את העיניים

'בא אחיך במרמה ויקח ברכתך' (כז, לה), לפני **רבי עקיבא סופר מפרשבורג** זיע"א **נינו של ה'כתב סופר'**, הוצגה טענה שהרבנים כל עסקם בתורה, ואין להם מגע עם ענייני העולם, ואם כן אינם יכולים להתערב בהנהגת העולם, שאין הם מכירים את אורחותיו. הגיב רבי עקיבא ואמר כאשר יעקב קיבל את ברכות יצחק תחת עשיו, אמר יצחק לעשיו 'בא אחיך במרמה ויקח ברכתך'. נאמר על כך **ב'מדרש פליאה'** 'במרמה' הכוונה ב'חכמה' בחכמת התורה. כי אכן, כל חכמתו של יעקב היתה חכמת התורה, שהיה 'יושב אוהלים'. ועם זה, כאשר נדרש להתמודד עם עשיו הצליח יעקב יותר ממנו, כי התורה פוקחת את עיני האדם.

מוטב לצאת

'ויתרוצצו הבנים בקרבה' (כה, כב), אומר רבי בונם מפרשיסחה זיע"א מפני מה פרכס יעקב כל כך לצאת בעוברו על 'פתחי תורה', והלוא חז"ל אומרים שהוולד במעי אימו מלאך מלמדו תורה, וכי יש מלמד טוב ממלאך, אלא כשנמצאים בחברת עשיו, אף הלימוד מפי מלאך בחזקת סכנה הוא.

מי זקוק לברכה

'בעבור תברכך נפשי' (כז, ד), מבאר **'אור התורה'** חשבונו של יצחק, ברצונו לברך את עשיו ולא את יעקב היה, יעקב הוא איש תם, יושב אוהלים, ובלאו הכי יהיה רחוק מן הרע, ועל כן אינו זקוק לברכה. לעומתו, עשיו עלול ליפול ברע, ולכן הוא זקוק לעזר וסיוע. משום כך ביקש יצחק לברכו.

עונג של מושחת

'ועל חרבך תחיה' (כז, מ), אומר **הרבי הריי"ץ** החיות של עשיו היא מהחרב. בדוגמת חיות רעות שטורפות ודורסות לא רק כשהן רעבות, אלא מפני שיש להן עונג וחיות מעצם הדריסה ושפיכות הדמים של יצור אחר. כאלה הם אנשים שהם רעים בעצם, שיש להם חיות מזה שהם מצרים וגורמים רע לאחרים. כזאת היא גם החיות שיש לעשיו.

טהור עיניים

'ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות' (כז, א), **רש"י** מפרש ותכהין בעשנן של אלו, שהיו מעשנות ומקטירות לעבודת אלילים. אומר **הרבי** מדוע העשן הזיק ליצחק בלבד, ולא לנשי עשיו ולעשיו עצמו, אלא שיצחק, שהיה טהור עיניים "מראות ברע", לא היה יכול לסבול את העשן של העבודה זרה, ולכן כהו עיניו.

בכל זאת נשאר 'איש'

'ויגדל האיש וילך הלוך וגדל' (כו, יג), מבאר **ה'באר יצחק'** הנוהג שבעולם, שעשירים ככל שעושרם גדל, ה'איש' שבהם פוחת והולך. החידוש ביצחק הוא, שעל אף היותו "הלוך וגדל", עם זה "ויגדל האיש"הוא גדל ועלה גם במידות טובות ובמעלות האדם.

באר בכל יהודי

'ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים' (כו, יט), אומר **הרבי** בכל יהודי טמונה "באר מים חיים", אלא שלפעמים היא מכוסה אבנים וטיט. הכתוב מלמדנו שיש להסיר את הכיסויים, לחפור ולפעול עם הזולת, עד שמגיעים ל'מים חיים' שבקרבו ומגלים אותם.

פה הרסני של ליצנות

'אברהם הוליד את יצחק' (כה, יט), כתב **רש"י** לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה. מה עשה הקב"ה, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכול "אברהם הוליד את יצחק". אומר **רבי דוד סלומון** זיע"א זהו הכוח השטני של ליצנות, שגם אברהם אבינו, שלחם עם נמרוד, עם כל עובדי האלילים שבדורו, ועם המלכים, וניצח אותם, היה זקוק לסייעתא דשמיא מיוחדת כדי לעמוד מול ההרס והרעל שמפיצים 'ליצני הדור'.

להתנקות מהליצנות

'אברהם הוליד את יצחק' (כה, יט), כתב **רש"י** לפי שהיו ליצני הדור אומרים וכו', **רבי אברהם מסוכוצ'וב** זיע"א אמר על אחד מידידיו אחרי פטירתו למה שכב כמה שנים לפני מותו על ערש דווי, לפי שהיה אומר דברי ליצנות, ובשמים אין אוהבים ליצנות. לכן גזרו עליו ייסורים במשך כמה שנים, כדי שיעלה למרום זך ונקי לגמרי.

גם הגשמיות מהקב"ה

'אברהם הוליד את יצחק' (כה, יט), כתב **רש"י** לפי שהיו ליצני הדור אומרים וכו', אומר **הרבי** טענת "ליצני הדור"הייתה, שאמנם בעניינים רוחניים אין יהודי כפוף למגבלות הטבע, אבל בעניינים גשמיים גם יהודי כפוף להן, ל'אבימלך' ולשר של המדינה. לכן צר הקב"ה קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, ללמדנו שגם השפעות גשמיות אין יהודי מקבל מ'אבימלך', מהטבע, אלא מ'אברהם', ממה שלמעלה מן הטבע.

אורות הכשרות

בגיהנם, מפני שעסק בתורה. אך גם מנעו את כניסתו לעולם הבא, מפני שחטא. עד שקם רבי מאיר (שהיה תלמידו) וקבע שמוטב שידונוהו בגיהנם לכפר על עוונותיו כדי שיזכה אח"כ לחיי העוה"ב, ונתן סימן שאם אחרי פטירתו תצא אבוקה של אש מעל קברו של אלישע - אות הוא כי נתקבלה בקשתו. וכך היה, לאחר פטירתו של ר"מ יצאה אש מקברו של אלישע. עמד רבי יוחנן והתאונן מדוע היה צריך ר"מ לשרוף את רבו בגיהנם, וכי לא היה בכוחו להכניסו ישר לעוה"ב. הבטיח רבי יוחנן כי לכשיפטר הוא מן העולם, יכבה את אש הגיהנם מעל קברו של אלישע. ואכן מיד עם פטירתו כבתה האש, וזה היה סימן שרבי יוחנן הוציאו מהגיהנם - לחיי העוה"ב, עכת"ד הגמ'.

והלב משתומם, הרי רבי יוחנן היה מתלמידי תלמידיו של רבי מאיר, ואם כן היאך הצליח לתקן את נשמתו של אלישע יותר מרבי מאיר עצמו. ושמעתי בשם חכמי המוסר, שאינו דומה כוח תורתו של אלישע שהיתה בימיו של רבי מאיר - לכוח תורתו שהיתה בימיו של רבי יוחנן. שכן ברבות השנים עשתה תורתו פירי פירות ונתפשטה גם אצל תלמידי תלמידיו, ובזה אלים כוחו של רבי יוחנן לעורר את זכותו של אלישע - יותר מרבי מאיר. ברם לאור דברינו, אפשר לבאר תעלומה זו באופן אחר. שכן רבי יוחנן הכיר בעצמו, שזכה לכל גדלותו בתורה - בזכות יסודות הקדושה שנטעה בו אמו הצדקת. ולעומת זאת ידע גם ידע, שאלישע אחַר איבד את כל גדלותו בתורה - מחמת אותו הארס שהחדירה בו אמו. ועל כן חשב בליבו, כשאגיע לבית דין של מעלה, אטען לזכותו של אלישע, הרי אני זכיתי לכל תורתי בזכות אמי, ובמה אשם אלישע שלא זכה לאמא כזאת! ומכאן בטחונו הגדול של רבי יוחנן, שיהא בכוח טענתו להביא את אלישע לגן עדן (אחרי שכבר השלים את תיקונו בגיהנם) - יותר מרבי מאיר שהיה גדול ממנו.

ושמעתי מתלמיד חכם מפורסם, שפעם נכנס למרן ראש הישיבה הגראי"מ שך זצוק"ל וביקש לדעת כיצד זוכים לבנים תלמידי חכמים גדולים בתורה וירי"ש חייך ראש הישיבה ואמר 'זה לא שייך אלידָ'. נפגע השואל לשמע תשובה זו, אך התעקש שוב ושאל, במה זוכים לבנים תלמידי חכמים. שוב חזר ראש הישיבה ואמר 'כבר אמרתי לך זה לא קשור אלידָ'. וכשחזר הלה על שאלתו שוב, השיב לו: 'בשביל לזכות לבן תלמיד חכם צריך אמא גדולה'!

הנה כי כן עין רואה מכאן, עד היכן מגיע כוחה של אם בישראל בהנחת יסודות החינוך של בניה. ולא בכדי תלה החכם מכל האדם את קולר קלקול הבנים בצוואר האם - 'ובן כסיל תוגת אמו' (משלי י, א), וכן הוא אומר 'קמו בניה ויאשרוהי' (משלי לא, כח), ופירשו הדרשנים שהבנים הם 'האישור' לעוצם גדלותה של האשה!

בברכת שבת שלום ומבורך

הרב **יהודה דרעי**

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע

ושבתה הארץ שבת לה'

בסיומה של שנת השמיטה
וחזרתם של עבודות הקרקע

הרינו להבהיר בזאת כי
פירות שגדלו בעצי הפרי
"יש לנהוג בהם קדושת שביעית"

תושבים יקרים
באם הנכם נתקלים ברחבי העיר
בפירות שנפלו מהעץ
יש להודיע בבקשה למפקח
הרב יהודה צומעי הי"ו 050-8742490

בברכת גיבורי כח עושי דברו
מחלקת הכשרות

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

מהלכות שבת ויום טוב - ד'

ש. - האם יין של קידוש פוטר יין ושאר משקין שבסעודה?

ת. - יש אומרים שאין יין של קידוש פוטר יין ושאר משקין שאחריו, מפני שעיקרו בא לשם מצוה ולא לשם שתיה. אך לדעת גדולי הפוסקים, דין הקידוש הוא כדין המברך על היין לפני הסעודה שפוטר יין שבתוך הסעודה – המבואר לעיל.

ש. - היוצאים יד"ח קידוש בשמיעה, האם צריכים לטעום מכוס של קידוש כדי לפטור עצמם מברכת היין ושאר משקין?

ת. - היוצא יד"ח קידוש מדין שומע כעונה, אינו צריך לטעום מן הקידוש, ברם אם רוצה לשתות אח"כ יין או שאר משקין, הרי זה צריך לברך עליהם. ואם טעם אפילו מעט מיין הקידוש, א"צ לחזור ולברך עליהם. ויש שהחמירו לכתחילה שישתה שיעור חשוב שהוא לפחות מלא לוגמיו.

ש. - המברך על הפת בשביל כל המסובים וטעם ממנו, האם יצאו המסובים יד"ח ברכת המוציא גם אם הפסיקו בדיבור קודם שטעמו מן הפת?

ת. - בעל הבית שבירך על הפת וטעם ממנו, כבר יצאו כולם יד"ח באכילת הבוצע. מפני שאין צריכים כולם לאכול מן פרוסת הבוצע אלא לחיבוב מצוה. כן היא דעת הרמ"א, אך כבר נדחו דבריו ע"י גדולי הפוסקים. ועל כן העיקר להלכה, שאם הפסיקו בדיבור בין הברכה – לטעימת הפת, הרי זה צריכים לברך עליו.

ש. - האם מותר להפליג בספינה של נכרים פחות משלושה ימים קודם השבת?

ת. - מותר להפליג בספינה של נכרים אפילו בערב שבת כל שהולך לדבר מצוה, ובלבד שיפסוק עם קברניט הספינה שישבות בשבת, ואם אח"כ לא ישבות אין בכך כלום. אבל לדבר הרשות אין מפליגין בספינה פחות משלושה ימים קודם השבת, והיינו בימי חמישי ושישי. ודבר מצוה לענין זה הוא אפילו דבר הנצרך לענייניו כגון סחורה או לראות פני חבירו וכדומה, ורק ההולך לטייל סתם נחשב לדבר רשות. בד"א כשרוצה להתחיל בהפלגה בימי חמישי או שישי, אבל אם כבר הפליג בשאר ימי השבוע מותר להמשיך בהפלגה ביום השבת גם אם הולך לטייל, ואפילו אם יצטרכו לחלל את השבת ע"י ישראל כדי לתקנה מותר מפני הסכנה.

ש. - האם יש להקל בזה בהפלגה על פני נהרות?

ת. - הטעם שאסרו להפליג לדבר הרשות תוך שלושה ימים לפני השבת, הוא משום ביטול מצות עונג שבת, מפני שכל שלושה ימים הראשונים יש להם צער ובלבול. לפיכך אין להחמיר בזה אלא למפליגים בימים המלוחים, אבל בנהרות שאין בהם שום צער למפליגים בהם אין להחמיר בזה כלל, ובלבד שידוע בוודאות שיש בעומק המים למעלה מעשרה טפחים, אבל אם יודע שאין שם עשרה טפחים מקרקעית הספינה לקרקע הנהר אסור לצאת מחוץ לתחום שבת.

ש. - האם יש להקל בזה בהפלגות קצרות האמורות להגיע ליעדן לפני השבת?

ת. - מותר להפליג בערב שבת בבוקר למרחק קצר של יום אחד כמו מצור לצידון אף לדבר הרשות, מפני שאפשר שיגיעו שם קודם השבת. ומקום שנהגו שלא להפליג כלל בערב שבת מעיר לעיר, אפילו דרך קצרה אין מפליגין.

ש. - האם מותר לפתוח במצור צבאי על עיר של נכרים פחות משלושה ימים קודם השבת?

ת. - אין צרין על עיירות של גויים פחות משלושה ימים קודם השבת, כדי שתתיישב דעת אנשי המלחמה עליהן ולא יהיו מבוהלים וטרודים בשבת.

ש. - האם מותר לצאת בשיירה העוברת במדברות פחות משלושה ימים קודם השבת?

ת. - אסור לצאת שלושה ימים קודם השבת בשיירה העוברת במקומות שיש בהם סכנה, כל שהם יודעים בוודאות שיצטרכו לחלל את השבת כגון ההולכים במדברות אשר מפני הסכנה לא יוכלו להתעכב שם. אבל בשאר ימי השבוע דהיינו ביום ראשון ושני ושלישי מותר לצאת, ואם אח"כ יארע לו סכנה ויצטרך לחלל שבת מפני פיקוח נפש, מותר ואין כאן חילול. ואם הולך לדבר מצוה כגון העולה לארץ ישראל, מותר ללכת עמהם אף בתוך שלושה ימים קודם השבת, ובלבד שיפסוק עמהם לשבות בשבת ואם לא ירצו לשבות עמו יכול ללכת עמהם חוץ לתחום מפני פיקוח נפש.

דבר רבני השכונות

הרה"ג ישראל חדאד שליט"א
מנהל מחלקת הנישואין
שע"י הרבנות והמועצה הדתית באר שבע

נגיעה עצמית - שוחד

"ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו" (כה' כח') **השאלות התמוהות שעולות כאן :** איך יתכן שיצחק אבינו שהוא עולה תמימה ואחד משלושת עמודי העולם שלא נפגם כלל לא במעשה שלילי ואפילו לא במחשבה זרה ופגומה ודווקא הוא אוהב את עשו הרשע, וזה אותו עשו ששופך דמים וכופר בעיקר ועושה תועבות אחרות וקשות, היתכן שיצחק אבינו חושב למרות הכל שעשו הוא הראוי לברכת "מטל השמיים"?היתכן שיצחק רוצה לעשות את עשו גביר לאחיו שישלוט ביעקב שיושב באוהלה של תורה? ועוד תמיהה גדולה דווקא על רבקה,מדוע רבקה הצדקת אינה מגלה ליצחק את האמת שהיא יודעת מיהו ומהו עשו, ולהבדיל מיהו ומהו יעקב? האם כך ראוי שרבקה תנהג ברמאות כלפי בעלה כדי שהבן שלה יקבל את הברכות במירמה? מילא לרמות את עשו כנראה שכך ראוי לעשות, אבל לרמות את יצחק אבינו? האם ח"ו כך פועל אותו בית קדוש וטהור של רבקה ויצחק? **אז את התשובה נמצא בפסוק :"ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו"**מדוע יצחק אהב את עשיו? כי ציד בפיו. **"ועל שוחד לא שואלים שאלות".**אתה יכול להיות יצחק העולה תמימה, אתה יכול להיות יצחק העמוד השני בשלושת עמודי העולם, אבל אם חלילה נגעה בך הנגיעות והשוחד, אפילו שהדברים קורים על כרחך ובניגוד לרצונך הם פועלים את פועלם ומשבשים את האמת הפשוטה. ח"ו וחלילה לחשוב שיצחק ביקש שוחד, אלא עשו בערמימות של דחף את יצחק לכך. שפעם אחת הביא לו מטעמים ופעם אחרת בא אליו בשאלות הלכתיות המעידות כביכול ברצונו להדר ולדקדק ועוד פעם נוספת שרצה להתחתן בגיל ארבעים כמו אביו שנאמר: "ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אישה". ואנו רואים ותמהים שהרי יצחק רואה את הדברים כפי שכולם רואים אך הפלא ופלא יצחק מבין אחרת ממה שכולם מבינים. עשו מצליח להביא לבית את בנות חת והן גורמות מורת רוח גם ליצחק עצמו וחז"ל מביאים שהן היו מקטירות קטורת לעבודה זרה, ויצחק רואה את מעשה עשו וממשיך לדונו באופן בלתי מובן לכף זכות ועדיין הוא חושב שהוא עשיו שראוי לברכות וזה מאד תמוה . לפי זה ניתן יהא להבין את מהלכה של רבקה.בתחילה מפרשים חז"ל שהלכה רבקה להתייעץ עם שם בן נח ולא עם יצחק כי ידעה רבקה באופן ברור שיצחק משוחד מעשו ולכן לא ניתן יהיה לשנות את דעתו וכשביקש להביא לו מטעמים ציווה את עשו שלא יביא לו מן הגזל, שידע שאצל עשו שייך גזל. ורבקה יודעת שהאמת ידועה ליצחק אך רבקה בוחרת לפעול בניגוד לדעת בעלה ולא לגשת אליו ולדבר איתו ע"ז, ובקה יודעת בוודאות שכל הנגיעות יוסרו כלא היו ויצחק בעלה יקבל את דעתה ובאמת אנו רואים שלבסוף כך היה והברכות הגיעו ליעקב. **ולסיום נשאל: אם בארזים נפלה שלהבת מה יאמרו אזובי הקיר? הרבה פעמים יש לנו רצונות כביכול המשכנעות אותו שהן מגובות "בדעת תורה"לחשוב כמה זה נכון וחשוב, ולכן אנחנו מחויבים לבדוק מהיכן זה בא? אולי זה בא ממקור לא טהור? ממקום לא אמיתי? ואם כך נשכיל להתנהג במשך חיינו אז כל יום ויום יראה אחרת לטובה ונשתדל לברות מכל דבר שיש בו סממן של נגיעה עצמית שמספרים על יהודי שנכנס לרבו והתלונן על רב מסוים שדואג לטובת עצמו ולא לטובת האינטרסים של כלל העם היהודי. הרב חייך ואמר שהוא רוצה לדבר על הלכה מעניינת. בזמן שבית המקדש היה קיים, בסוף החורף היו נוהגים להתאסף זקני הסנהדרין וגדולי ישראל, כדי להחליט אם לעבר את השנה ולדחות את חודש ניסן. היו עושים זאת, בין היתר, כאשר הדרכים היו בוצעות כתוצאה מהחורף ואנשים לא היו יכולים לעלות לירושלים אך הגמרא בסנהדרין מדגישה שלמרות שהיו מזמינים את כל גדולי ישראל להשתתף בדיון, את שני האנשים החשובים ביותר בעם ישראל לא הזמינו: את המלך ואת הכוהן הגדול. את המלך לא הזמינו, משום שהיה לו אינטרס להאריך את השנה ולהוסיף חודש והוא היה משלם משכורת שנתית לחיילים, ואם מוסיפים חודש התקציב השנתי שלו יגדל מעבר לתכנון. ואת הכוהן הגדול לא הזמינו, מסיבה הפוכה: האינטרס שלו הוא לא להאריך את השנה. כי אם דוחים את ניסן, גם תשרי חל מאוחר יותר, ואז יום הכיפורים יחול עמוק בתוך החורף והמים במקווה שבהם הוא יצטרך לטבול חמש פעמים במהלך עבודת הקודש יהיו קרים ולכן מחוייבים אנו לברוח מנגיעה עצמית.**

בברכת שבת שלום ומבורך

הרב ישראל חדאד

רבי עקיבא איגר והעבריינים

בשעת לילה מאוחרת נשמעו לפתע דפיקות על דלת ביתו של רבי עקיבא איגר, רבה של פוזנה. הגאון ניגש לדלת ובפתח עמדו שתי נשים, מבוגרת וצעירה. הן היו נסערות מאוד ופרצו בבכי תמרורים. חלפו דקות עד שהגאון הצליח ללקט את שברי דבריהן ולהרכיבם לכלל סיפור שלם.

השתיים, אם ובתה, מתגוררות עם משפחתן בכפר קטן, לא הרחק מפוזנה. אבי המשפחה חכר פונדק דרכים קטן מהפריץ המקומי. החורף האחרון היה קשה במיוחד, ועוברי דרכים כמעט שלא פקדו את הפונדק. ההכנסה הייתה דלה והחוכר לא הצליח לעמוד בנטל התשלום לפריץ.

לפני שלושה חודשים ויום התייצב החוכר אצל הפריץ והתחנן לפניו כי ייתן לו אורכה. הפריץ הזעיף פנים, אך לבסוף ניאות להאריך את מועד הפרעון בשלושה חודשים. "אם גם בהתחייבות זו לא תעמוד, אשליך אותך לבור!", צרח עליו.

והנה, אתמול תמו שלושת החודשים והכסף איננו. חמתו של הפריץ בערה בו וכפי שהבטיח, השליך את החוכר לבור. בכך לא הסתפק. "העונש לא מבטל את החוב", הבהיר לו, "אם בתוך יומיים לא תביא את מלוא הסכום, אבוא לראות במו־עיניי כיצד מענים אותך למוות".

האם ובתה רעדו מפחד כשמלמלו: "נותר רק עוד יום אחד עד שהפריץ יממש את איומו. אנא, רבי, הושיעה!".

הגאון הביט בשעונו. מניין יגייס עתה את הכסף הדרוש – סכום לא מבוטל. הוא התעטף בשתיקה זמן־מה. לפתע התנער. "המתינו לי כאן עד שאשוב", אמר לשתי הנשים. הוא קרא לבנו, ר' שלמה, והשניים יצאו אל תוך הלילה הקר.

רבי עקיבא איגר צעד צעדים מהירים ובטוחים, כמי שיודע היטב את יעדו. בנו פסע אחריו בשתיקה מוחלטת, תמה לאן מועדות פני אביו בשעה כה מאוחרת. הם חצו את מרכז העיר, הגיעו לפאתיה ויצאו אל אחת משכונות־הספר שלה. זו הייתה שכונה של אנשים משולי החברה, ובהם גנבים, אנשים אלימים ושאר מרעין בישין. גם באור יום אנשים הגונים הדירו את רגליהם מהשכונה הזאת, על־אחת־כמה־וכמה בלילה. ר' שלמה חשש לשלומו ולשלום אביו, אך לא פצה פה.

בהגיעם לשכונה תר רבי עקיבא איגר את הסביבה. הוא פנה לבית מואר. זו הייתה מסעדה. המקום המה אנשים. מקצתם היו שתויים, מקצתם עסקו בהימורים, ומקצתם סתם התהוללו. ביניהם היו לא־מעט יהודים.

תדהמה היכתה את פני הנוכחים בראותם את האורח הלא־צפוי. הס השתרר במקום. רבי עקיבא איגר ניצל את רגע ההפתעה, ניגש למרכז האולם ובמילים פשוטות ונוגעות ללב תיאר את מצבו העגום של החוכר המסכן, הנתון בסכנת חיים מוחשית.

"כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא", אמר רבי עקיבא ליושבי המקום, והוסיף: "יש קונה עולמו בשעה אחת. הוכיחו לעצמכם ולאלוקיכם כי ליבכם היהודי לא חדל מפעום, ומצפונכם לא יניח לכם לגרום לאישה להיות אלמנה ולילדיה – יתומים, רק בגלל חוב כספי".

דבריו היוצאים מן הלב חוללו פלאים. בזה אחר זה הוציאו אנשים כסף מכיסיהם. בתוך דקות אחדות נאסף על השולחן מלוא הסכום הדרוש כדי להציל את חייו של החוכר.

רבי עקיבא איגר הודה לנוכחים על המעשה האצילי. חיוכים של שביעות רצון עלו על פניהם, כאילו אמרו: "ובכן, גם מאיתנו יוצא לפעמים דבר טוב".

הכול היו בטוחים כי עתה יצא רבי עקיבא וישוב לביתו, אולם הוא נותר במקומו. הוא חזר וביקש את תשומת־לב הנוכחים, ופתח בדברי התעוררות. במילים פשוטות דיבר על לב האנשים, וקרא להם לעזוב את דרכם הרעה ולשוב לדרך הישר.

עד מהרה נמחו החיוכים מפני הנוכחים. רטינות שקטות החלו להישמע. לפתע קם אחד מהחבורה ופנה אל חבריו: "ראיתם חוצפה?! קודם רוקן את כיסנו ועכשיו הוא מטיף לנו מוסר". האיש החצוף היישיר מבט אל רבי עקיבא איגר: "היה עליך לשנות את הסדר; תחילה לומר מוסר ורק אחר־כך לבקש כסף. אז־אז היית יוצא מכאן בלי פרוטה שחוקה!".

רבי עקיבא איגר הקשיב לדברים והחריש. כעבור רגע הגיב: "עליכם להבין, אחים יקרים. תפקידו של רב עיר איננו רק לענות על שאלות בהלכה. על רב מוטלת אחריות שכל בני העיר ילכו בדרך הישר. אין לכם מושג עד כמה אני מרבה לחשוב עליכם, ועד כמה פוצע מצבכם הרוחני את ליבי". בדברו פרץ הגאון בבכי.

כעבור רגע המשיך: "כשבאתי הנה וראיתיכם, ביקשתי מיד להוכיח אתכם, אלא שאז נזכרתי באמרת חז"ל, 'כשם שמצווה לומר דבר הנשמע, כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע', והתאפקתי. כעת, לאחר שזכיתם להציל נפש מישראל, רואה אני כי אור המצווה הצליח לבקוע סדק בליבכם, וכעת איני רשאי שלא לעורר אתכם ולדבר על ליבכם".

פרץ נוסף של דמעות קלח מעיני הגאון. דמעותיו לא היו היחידות במקום.

רבי עקיבא איגר מיהר לשוב לביתו, כדי למסור לאם ובתה את הכסף שנועד לפדיית אבי המשפחה.

בעקבות ביקורו של רבי עקיבא איגר במסעדה, נטשו אותה לצמיתות כמה מיושביה הקבועים, מהם שאף שבו בתשובה שלמה.

לעילוי נשמת
הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימי ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.

אורות עונג שבת

החברים קובעים

'ויתרוצצו הבנים בקרבה' (כה, כב), אומר **רש"י** כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב היה רץ ומפרכס לצאת, וכשעוברת על פתחי עבודה זרה, עשיו מפרכס לצאת. **רבי שמעון סופר** זיע"א **רבה של קרקוב**, נשא דברים לפני בני קהילתו על הדברים הקובעים את חינוכו של ילד. הוא הדגיש כי העיקר הוא לא לחפש את המורה הטוב וירא השמים, אלא לבדוק מי החברים שעמם ילמד הילד. והוסיף הרב שזאת אפשר ללמוד מדברי רש"י שכאשר רבקה אימנו הייתה עוברת ליד פתח בית המדרש היה יעקב מפרכס לצאת, וכשעברה ליד פתח עבודה זרה היה עשיו מפרכס לצאת. ולכאורה לא מובן מדוע רצה יעקב לצאת, בשעה שיש לו מלאך המלמדו את כל התורה כולה, אלא מכאן למדנו שאפילו אם המורה הוא מלאך ה' צבאות, יעקב מעדיף לצאת אם החברותא שלו הוא עשיו הרשע.

עשה את המוטל עליך

'וידו אוחזת בעקב עשו' (כה, כו), אומר **האדמו"ר מלעלוב** זיע"א לשם מה תפס יעקב בעקב עשיו, וכי היה בכוחו למנוע ממנו לצאת ראשון, אלא מכאן למדנו שיהודי צריך לעשות מה שבכוחו, עשה את המוטל עליך והקב"ה יעזור.

לתת שוב ושוב

'ויתן לך האלוקים' (כז, כח), פעם אחת דיברו לפני **האדמו"ר בעל 'שיח יעקב' מספינקה** זיע"א על דרכם של צדיקים מסוימים, כמו **רבי חיים מצאנז** זיע"א **וה'אמרי יוסף' מספינקה** זיע"א, שכל סכום כסף שהיה מגיע לידיהם מיד היו מפזרים אותו לצורכי צדקה, ולא השאירו דבר לצורכי הבית. חייך האדמו"ר ואמר לכן יצחק בירך את יעקב בנוסח 'ויתן לך האלוקים', ופירש רש"י: 'יתן ויחזור ויתן'. כי לצדיקים כאלה לא דיי שנותנים להם שפע פעם אחת, שהרי מיד הם מפזרים אותו לעניים ולנזקקים. בעבורם צריך שיהיה 'יתן ויחזור ויתן' שבכל יום ייתנו להם מחדש לצורכי צדקה, כי מה שניתן אתמול כבר חולק ואיננו עוד.

ההבדל במעיים

'שני לאומים ממעייך ייפרדו' (כה, כג), אומר **רבי דוד שלמה אייבשיץ** זיע"א רבקה התבשרה ש'שני לאומים ממעייך ייפרדו' ההבדל בין יהודי לגוי הוא ב'מעיים', יהודי יודע מה מותר לאכול ומה אסור, ואילו הגוי אוכל הכול.

בית דין צדק לענייני ממונות
שע"י הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
לפרטים: הרב אלעזר ביטון שליט"א
נייד: 052-7670510

לקיים בנו חכמי ישראל
הציבור מתבקש להעתיר בתפילה עבור
הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל
בתוך שאר חולי עמו ישראל
והן אל כביר לא ימאס את תפילותינו.

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות
ישנן סופגניות עם מילוי /ציפוי חלבי
הדומים מאד לסופגניות פרווה
לכן יש להקפיד ולברר
האם הסופגניה היא פרווה או חלבי
כדי לא להיכשל באכילת בשר וחלב

שבת שלום!